

DR. MICHAEL KUYUCU

michael@michaelshow.net

Sınıf farklılıkları ve Titanic

19. yüzyılda ilk şiddetini gösteren, 20.yüzyılda kendisini iyice hissettirmeye başlayan ve 21.yüzyılda hepimizi esir alan sınıf farklılığı, dünyanın en büyük belası oldu. Bence serbest piyasa ekonomisinin yarattığı sınıf farklılığı belasını en iyi anlatan Titanic adlı geminin trajik hikâyesidir. Bu olay beni her zaman etkilemiştir.

Titanic bugün insanlığı sömüren, sigortasız çalıştıran, işçilere böcek muamelesi yapan zengin patron burjuvazizminin en somut örneklerinden biridir. Ego'nun bugün vardığı son noktanın en önemli göstergelerinden biridir. Titanic, bulunduğu zamana göre gelişmiş teknolojik özellikler ile donatılmıştı, ancak ne hikmetse filikalara gereken önem verilmemişti. Geminin yüzde 52'sini taşımasına kadar imkân verecek 16 ahşap filika ve buna ilaveten 4 adet daha taşınabilir filika konulmuştu. Yasalara göre bu rakam, bu tonajdaki bir gemi için minimum olması gereken rakamdı. Onlara göre bu gemi batmazdı..... Titanic ilk seferine Southampton İngiltere'den, New York City'ye doğru 10 Nisan 1912'de hareket etti. Bulunduğu iskeleden ayrılırken, gittiği güney yolu üzerinde geniş ve büyük buzdağları olduğuna dair bir uyarılar aldı. Bu uyarılar son ana kadar devam etti ama bu uyarıları tabiri caizse takan olmadı... Titanic, 14 Nisan 1912 saat 23:39'da New Foundland'ın Grand Banks güneyi açıklarında seyir etmekteydi. Gözcüler Frederic ve Fleet, geminin ön tarafında tam olarak seçilemeyen büyük bir buzdağı fark ettiklerini söyledi. Fleet "Tam önümüzde buzdağı var!" şeklinde bağırdı. Köprüde olan sorumlu "Teşekkür ederim" şeklinde cevap verdi ve telefonu kapattı. Derken beklenen çarpışma yaşandı ve filikaların indirilmesi emredildi. Diğer gemilerden yardım istemek amacıyla fişekler atıldı ama asla batmayacağına inanılan Titanic, sefere çıkmadan önce sadece eğlence amaçlı kullanılan beyaz fişeklerle depolanmıştı! Kırmızı renk olan asıl yardım fişeklerini almayı düşünmemişlerdi bile... Bu da batma esnasında, fırlatılan beyaz fişeklerin, Titanic'i görebilen diğer gemilerin acil durumu algılayamamasına ve yardımların çok fazla gecikmesine yol açtı.

SON ANA KADAR MÜZİK

Filikalar indiriliyordu, herkes can derdindeydi. Arbedeler, kavgalar yaşanıyor. Birinci ve ikinci sınıf yolcularının filikalara erişimi daha kolaydı, fakat üçüncü sınıf yolcuları için bu daha zordu. Üçüncü sınıfı geminin diğer alanlarından ayıran ve geminin arka kısmından ikinci kısma geçişi sağlayan kapıları kilitliydi. Birinci ve ikinci sınıfın kadın ve çocuklarının birçoğu batış esnasında kurtarıldı, üçüncü sınıfın kadın ve çocuklarında ise durum daha vahimdi; kaybedilenler, kurtarılandan daha fazla oldu. Ucuz bilet alanlar bir cezaevine hapsedilmiş gibiydi, onların kilitli kapılar ardında seyahat etmesi, 21. yüzyılda kronikleşen sınıf farklılığının, insanları küçük görme, aşağılama ve onları yok sayma egosundan başka hiçbir şey değildi. Bu küstah ego 2.224 kişilik gemide 1.514 kişinin hayatını kaybetmesine sebep oldu.

Titanic batarken olan yine ekonomisi kötü olanlara oldu. Birinci sınıfta yolculuk eden erkeklerin yüzde 33'ü kurtulurken, üçüncü sınıfta yolculuk yapan erkeklerin yüzde 16'sı, mürettebatın ise ancak yüzde 22'si kurtulabildi... Olan yine işçi sınıfına olmuştu, düşünebiliyor musunuz içinde bulunduğunuz gemi batıyor ve orada zengin olanlar hayatını kurtarıyorken siz işçi olduğunuz için, yoksul olduğunuz için o fırsatı bile yakalayamıyorsunuz. Benzer şey ekonomik krizlerde de yaşanıyor, devalüasyon ya da zam olduğu zaman ilk golü işçiler ve dar gelirliler yiyor. Tıpkı Titanic'te olduğu gibi alt kamaralarda yaşayanlar ilk gollerini yiyor, o dalganın üst kamaralara ya da kaptan köşküne gelmesi ise epey zaman alıyor... Titanic işçi sınıfının yıllardır yaşadığı trajedinin en somut ve popüler göstergelerinden biri olmuştur, bunun bir diğer göstergesi ise geminin orkestrasıdır. Wallace Hartley tarafından yönetilen sekiz üyeli orkestra, yolcuları sakinleştirmek ve daha iyimser tutabilmek için geminin battığı sırada müzik çalmıştır. Hartley, diğer yedi orkestra üyesine kaçmaları için izin verdi; ancak hepsi Hartley ile kaldı. Orkestra daha sonra ilerideki bot güvertesine geçti ve gemi tamamen batana kadar müzik çalmaya devam etti. Günümüzde bunu kaç müzisyen yapar sizce? Hele Türkiye'de müzisyen diye geçinen, popüler kültürün tüm rantlarından faydalanan kaç popçu böyle bir anda son nefesine kadar sanatını ifade etmeye çalışır?

TRAJEDİNİN MELODİLERİ

15 Nisan 1912 yılında batan ve geçtiğimiz haftalarda batışının yüzüncü yılında tekrar gündeme gelen Titanic'in bence üzerinde düşünülmesi gereken çok ama çok mesajı var. Yüz yıl önce de ikinci sınıftık, bugün de... Yüz yıl önce de zenginler paranın verdiği ego ile kendilerinden daha yoksul olanlara böcek muamelesi yapıyordu bugün de... Aradan iki dünya savaşı, nice savaş, ekonomik krizler geçti. Soğuk Savaş bitti, etnik kökenler bahane edilerek sözde milliyetçilik duyguları ile nice ülke bölündü parçalandı... Bütün bunlar insanlığın yeni Titanic'ler yaratma hirsından yaşandı.

Bütün bunları düşünürken Titanic filmi için kısa bir süre önce müzik marketlere sunulan 'Anniversary Edition' albümünü dinledim. Hatırlayacaksınız; batışının yüzüncü yılında Titanic filminin üç boyutlusu gösterime girdi. Buna ek olarak bu filmde kullanılan eserler çift albüm olarak müzik marketlere sunuldu. James Horner ve John Altman'ın prodüktör ve orkestra şefliğinde çalınan ve Titanic trajedisini yansıtan melodiler, senfonik orkestra ile seslendirilmiş, bu albümde eserler yeniden master edilerek müziksevere tekrar sunulmuş. Bu albümü dinlerken Titanic'in trajedyasını da hissedebiliyorsunuz. Yayınlandığı günden bugüne kadar 26 milyon adet satan Titanic Soundtrack klasik müzik dinletisi için dört dörtlük bir fırsat. Müzikleri bestelleyen James Horner "Sony'nin bu film müziklerini tekrar yayınlayacağını duyduğumda tüylerim diken diken oldu. Orijinal müziğin yıllara meydan okumasını görmek çok güzel" yorumunu yaptı. Albümde çok ilginç Titanic çıkartmaları ve filmde kareler var. İtina ile hazırlanan albümde filmin oyuncularının çekimlerinden fotoğraflar ve kısa anekdotlar var. Kitapçığı incelerken bir ara Titanic filminde aşk yaşayan işçi Leonardo DiCaprio ile sosyetik kız Kate Winslet'in yanyaya fotoğraflarına rastlıyorum. İzleyenler hatırlayacaktır sosyetik bir adamla ailesinin zoruyla nişanlandırılan Kate Winslet, gemide gördüğü yakışıklı işçiye gönlünü kaptırması ve tüm zenginlikleri elinin tersi ile bir kenara iterek ona kaçması. Kirli serbest piyasa ekonomisinin yarattığı kirli ilişkiler düzeninde öyle ilişkiler de kalmadı ya artık, neyse boş verin! Bu albüm dinlenir.

